

ฉบับพิเศษ
ศิลปะฉบับรวม

พิมพ์ครั้งที่ 2

กำต๋ววด

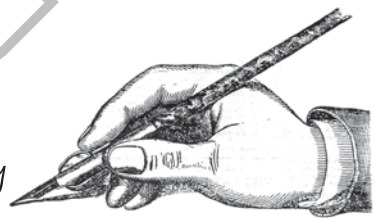
พริ-ยาตริย

ณเพ็ชรภูมิ

นริศ จริสธรรยาวงศ์ บรรณาธิการ

“ชายชาติทหารอย่างพ่อ คงกำหนดชะตาชีวิตของตนแน่นอนไว้แล้วว่าขอยอมตาย”

กำศรวลพระยาศรัย

הארמון

ฉบับพิเศษ
ศิลปวัฒนธรรม

กำศรวลพระยาครุฑ
ณเพ็ชรภูมิ

นริศ จรัสธรรยาวงศ์
บรรณาธิการ

ราคา 330 บาท

ฉบับพิเศษ

ศิลปวัฒนธรรม

กำศรवलพระยาศรีฯ • ณเพ็ชรภูมิ

ตีพิมพ์เผยแพร่ครั้งแรก : มติชนสุดสัปดาห์, กุมภาพันธ์-มีนาคม 2539

พิมพ์ครั้งที่ 1 : ตุลาคม 2539

พิมพ์ครั้งที่ 2 : ตุลาคม 2566

ราคา 330 บาท

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

ณเพ็ชรภูมิ.

กำศรवलพระยาศรีฯ.

พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มติชน, 2566. 280 หน้า.

1. ไทย - การเมืองและการปกครอง. I. ชื่อเรื่อง.

923.2593

ISBN 978 - 974 - 02 - 1862 - 3

สำนักพิมพ์มิชเชน | www.matichonbook.com

- ที่ปรึกษาสำนักพิมพ์ : อารักษ์ คคณา, สุพจน์ แจ่มเร็ว, นงนุช สิงหเดชะ, รุจิรัตน์ ทิมวัฒน์
- ผู้จัดการสำนักพิมพ์ : มณฑล ประภากรเกียรติ
- รองผู้จัดการสำนักพิมพ์ : สุชัย สุชาติสุธารธรรม, ประภาพร ประเสริฐโสภาค
- บรรณาธิการบริหาร : สุลักษณ์ บุณปาน
- หัวหน้ากองบรรณาธิการ : ปกรณ์เกียรติ ดีโรจนวานิช
- พิสูจน์อักษร : ณรงค์ พึ่งบุญพา
- กราฟิกเลย์เอาต์ : อรอนงค์ อินทรอุดม
- ศิลปกรรม-ออกแบบปก : สิริรัตน นวลนุ่ม
- ประชาสัมพันธ์และการตลาด : นิษฐกุล แซ่ลิ้ม, กษพร ทองลักษณะวงศ์, ธัญลักษณ์ ทองสุข, ณัฏชา เขียววง

จัดทำโดย : บริษัทมติชน จำกัด (มหาชน) 12 ถนนเทศบาลนฤมาล

ประชาชนเวศน์ 1 เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์ 0-2580-0021 ต่อ 1235

พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์มติชน 12 ถนนเทศบาลนฤมาล ประชาชนเวศน์ 1

เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์ 0-2580-0021 ต่อ 2000, 2108

จัดจำหน่ายโดย : บริษัทงานดี จำกัด (ในเครือมติชน)

12 ถนนเทศบาลนฤมาล ประชาชนเวศน์ 1 เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์ 0-2580-0021 ต่อ 3350-3360

Matichon Publishing House a division of Matichon Public Co., Ltd.

12 Tethsabannarueman Rd., Prachanivate 1, Chatuchak,

Bangkok 10900 Thailand

f matichonbook @matichonbook

📺 @matichonbook 📺 @matichonbooks 📺 matichonbook

สั่งซื้อหนังสือจำนวนมากในราคาพิเศษ
ติดต่อที่ บริษัทงานดี จำกัด
โทรศัพท์ 0-2580-0021 ต่อ 3353

ฝ่าย MATICHON PREMIUM PRINT

บริษัทมติชน จำกัด (มหาชน)

รับผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ทุกประเภท

โทรศัพท์ 0-2580-0021 ต่อ 2419, 2424

email: print.matichon@gmail.com

f Matichon Premium Print

ในกรณีที่มีหนังสือผิดพลาดจากการพิมพ์
เช่น หน้าขาดหาย หน้าซ้ำ หน้าสลับ เข้าเล่มกลับหัว
กรุณาติดต่อมาที่ email: matichonbook.sales@gmail.com
หรือ inbox: [matichonbook](https://www.facebook.com/matichonbook) เพื่อขอเปลี่ยนแปลงใหม่

คำนำสำนักพิมพ์	(7)
แม่หมอบของคนยาก-คำนิยมโดย ขรรค์ชัย บุนปาน	(10)
คำให้การของลูกกบฏ	(16)
เพลงขลุ่ยครวญหวนไห้	3
เสียงเป่าเขาจากคั้งน้ำ	11
เพลงขลุ่ยครวญรำหา	17
วันคืนในหมอกควัน (1)	25
วันคืนในหมอกควัน (2)	33
ผ่านทางช้างเผือก (1)	39
ผ่านทางช้างเผือก (2)	45
คืนวันนานแสนนาน	53
รอยอาลัย (1)	61
รอยอาลัย (2)	69

กำศรลพระยาศรีฯ (1)	77
กำศรลพระยาศรีฯ (2)	83
กำศรลพระยาศรีฯ (3)	91
กำศรลพระยาศรีฯ (4)	99
กำศรลพระยาศรีฯ (5)	105
กำศรลพระยาศรีฯ (6)	113
กำศรลพระยาศรีฯ (7)	121

ภาคผนวก

ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพระยาศรีสิทธิสงคราม	131
เข้าเฝ้า (1)	157
เข้าเฝ้า (2)	171

บทบรรณาธิการ

กำศรลพระยาศรีฯ	
ณ บรรณณูมิ 'กบฏ 2476'	185

กำศรวรพะยาศรี

กรุงเทพฯ ในช่วงต้นปี 2476 อวลไปด้วยกลิ่นอายแห่งการปฏิวัติและข่าวลือเรื่องนี้ก็หนาหู ไม่ผิดอะไรกับในช่วงเวลาไม่นาน ก่อนหน้าการเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดินในปีที่ผ่านมา หวาดความไม่พึงใจในรัฐบาลคณะราษฎรได้ก่อขึ้นแล้วและแผ่กว้างออกไป ในเดือนกรกฎาคมนั่นเอง คณะนายทหารและพลเรือนกลุ่มหนึ่งก็นัดประชุมกัน เพื่อหาทางตั้งอำนาจการปกครองมาเสียจากมือของฝ่ายรัฐบาล การประชุมครั้งนั้นคือการเกิดขึ้นของ “คณะกู้บ้านกู้เมือง” และพันเอก พระยาศรีสิทธิสงคราม (ดิน ทาราบ) ผู้รักษาการตำแหน่งเจ้ากรมยุทธการทหารบกก็ถูกกำหนดตัวให้เป็นหัวหน้า

เดือนกันยายน การเคลื่อนไหวก็เริ่มขึ้น พันเอก พระยาศรีสิทธิสงครามและพันตรี หลวงพลหาญสงคราม ออกจากพระนครเดินทางผ่านอยุธยา, สระบุรี ไปนครราชสีมา เพื่อติดต่อพบปะบรรดาผู้เริ่มคิด ที่นั่นเอง พลเอก พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวรเดช เสนาบดีกระทรวงกลาโหมเก่าได้ทรงเข้ามาร่วมด้วยเมื่อก่อนเวลา

เคลื่อนทัพไม่นานนัก ทรงเข้ารับตำแหน่งหัวหน้าตามเสด็จโหวตในที่ประชุม ซึ่งมีได้เป็นเอกฉันท์นัก

ในนวนิยายเรื่อง เมืองนิมิตร ของ ม.ร.ว. นิมิตรมงคล นวรัตน์ ผู้ต้องหาคนหนึ่งในคดี “กบฏบวรเดช” ได้ให้พระเอกของเขา “รุ่ง จิตเกษม” เดินทางไปนครราชสีมาในเวลากระชั้นชิดกับพระองค์เจ้าบวรเดช และในตอนเช้าวันที่ 11 ตุลาคม ก็ขึ้นกล่าวคำปราศรัย “ด้วยถ้อยคำจับใจซึ่งทำให้หัวใจของชาวนครราชสีมาลุกเป็นไฟ” ต่อหน้าประชาชนที่มาชุมนุมกันที่หน้าประตูชุมพล คำปราศรัยของรุ่ง จิตเกษมตอนหนึ่งมีว่า “รัฐบาลปัจจุบันนี้อ้างว่าได้จัดตั้งขึ้นโดยคณะราษฎรและเพื่อราษฎร ถ้าเป็นเช่นนั้นจริงท่านก็อาจมีอำนาจที่จะบังคับรัฐบาลให้บริหารในทางที่เป็นประโยชน์แก่เราทั้งหลายร่วมกัน และมีใช้เพื่อประโยชน์ของรัฐมนตรี และพวกพ้องของรัฐมนตรีเท่านั้น มิฉะนั้นเราก็คงต้องเปลี่ยนรัฐบาลเสียใหม่...”

ในเหตุการณ์จริงของประวัติศาสตร์ วันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2476 เป็นวันที่กองทัพของฝ่ายคณะกู้บ้านกู้เมืองยাত্রาเข้าพระนครตามแผน “ล้อมทวาร” ที่ได้กำหนดกันไว้ และหลังจากนั้นอีก 2 วัน เมื่อการเจรจาไม่เป็นผลสำเร็จ การสู้รบก็เริ่มขึ้น

แต่การรบก็ดำเนินไปไม่กี่วัน จากสมรภูมิหลักสี่ ดอนเมือง กำลังส่วนหนึ่งของฝ่ายคณะกู้บ้านกู้เมืองต้องถอยกลับนครราชสีมา ขณะที่อีกส่วนหนึ่งแปรพักตร์ และในคืนช้างแรมอันมืดมิดของวันที่ 23 ตุลาคมนั่นเอง ที่แนวหน้าสุดซึ่งได้ดัดแปลงเป็นแนวด้านทานที่ปากช่อง พันเอก พระยาศรีสิทธิสงคราม ผู้บัญชาการรบของคณะกู้บ้านกู้เมืองก็ได้สละชีพของท่านไป 2 วันหลังจากนั้นคณะกู้บ้านกู้เมืองก็ปราชัย

ร้อยเอก หลวงโหมรอนราญ (ตุ้ ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา) นายทหารคนหนึ่งของคณะกู้บ้านกู้เมือง ได้บันทึกถึงท่านซึ่งเขาให้ความเคารพและนับถือว่าเป็น “...นายทหารผู้กล้าหาญและเลือดเย็นที่สุดในบรรดาผู้บังคับบัญชาชั้นผู้ใหญ่ของกองทหารหัวเมืองคนหนึ่ง” ว่า

“...ท่านกล้าจริง ใจเย็นจริง เมื่อเห็นว่าทหารผู้น้อยทั้งท่านจะอยู่ไปอีกก็เปล่าประโยชน์ ถึงอย่างไรก็ดี ท่านเป็นคนรักเกียรติยศ ยอมตายเสียดีกว่าอยู่ให้คนตราหน้าว่าแพ้...”

เหตุการณ์ทั้งหมดนั้นได้ล่วงมาแล้ว 16 ปีเศษ...

กำศรวลพระยาศรัย ไม่ใช่บันทึก “อีกเล่มหนึ่ง” ของผู้เห็นเหตุการณ์ หรือผู้เข้าร่วมในเหตุการณ์ครั้งนั้นดังกับหนังสืออื่นๆ เช่น ยุคทมิฬ ของร้อยโท ขุนโรจนวิชัย หรือ เมื่อข้าพเจ้าก่อการกบฏ ของร้อยเอก หลวงโหมรอนราญ แต่เป็นบันทึกของธิดาท่านผู้บัญชาการรบเท่านั้น จริงอยู่ เราได้เห็นภาพการสู้รบอันเป็นประวัติศาสตร์ ไม่ได้เห็นภาพนายทหารที่เด่นที่สุดของสยามในรัชกาลที่ 7 ต้องล้มลงกลางศึก แต่เราได้เห็นท่านในภาพที่ประวัติศาสตร์มิได้บันทึก เห็นท่านในฐานะพ่อของลูก เห็นท่านกับบรรณคดีของเกอเธ่และซิลเลอร์...

ณเพ็ชรภูมิ ไม่ได้เขียนเรื่องนี้เพียงจากความทรงจำ แต่เขียนจากหัวใจ...จากความรู้สึกที่กาลเวลามิได้แผ้วพานแม้แต่บ่อย...

สำนักพิมพ์มติชน

วรรณกรรมเร่ร่อนชนิดนี้ เห็นจะนับว่าได้หลายสถาน

คำว่า “วรรณกรรมเร่ร่อน” เป็นของ คุณนันท์วัน หยุ่น ในฐานะเพื่อนเก่าเล่าให้เธอเคยประทัดประเทียดผมยามอ่านข้อเขียนที่เขียนด้วยเวลากระชั้น

อนึ่ง มาตามหยุ่น แห่ง สลนฯ นามนั้น เคยเป็นกัลยาณมิตรผู้เยาว์แห่ง คุณหมอบอกโชติศรี ทาราบ ของพวกเราในหัวเวลารื่นเร่สมัยหนึ่งด้วย

ปีที่แล้ว (พ.ศ. 2538) จำได้เงาๆ ว่า เคยเขียนโคลงกระทู้โชติศรี ทาราบ แล้วส่งโทรสารมาจากอังกฤษ ถ้ากวีนิพนธ์สั้นๆ ขึ้นนั้นไม่ชำรุดทรุดโทรมนัก ขอความกรุณาพิมพ์ใส่หลังปกหนังสือไว้ อีกครา กันลืม

สถานแรก

แพทย์หญิงโชติศรี ทำราบ มีชื่อเล่นว่า จิว เกิดเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2462 ตรงกับสมัยล้นเกล้าฯ รัชกาลที่ 6 เป็นลูกสาวพระยาศรีสิทธิสงคราม (ดั้น ทำราบ) ลูกชายพระยาทรงสุรเดชเคยมาติดหรือเปล่า ไม่ยืนยัน เพราะชี้แจงได้อื่นอย่างอื่นยัน

ผู้คนใน สยามรัฐ ห้วงทศวรรษครึ่งระหว่าง พ.ศ. 2500 ถึง พ.ศ. 2515 ต่างคุ้นเคยกับท่านด้วยสมัญญานามสั้นๆ ว่า คุณหมोजิว หมोजิว และแม่หมอ

ผมเริ่มทำงานที่ สยามรัฐ แต่ปลาย พ.ศ. 2513 ตรงกับสมัยล้นเกล้าฯ รัชกาลที่ 9 ถ้าหัวใจมีปาก ใจก็เรียกท่านว่า “แม่หมอ” แต่ครั้งนั้น

ตัวเองป่วยใช้สาคสสารจรจด้วยความซุกซน หรือแอบไปหา ก่อนเที่ยงแล้วขอพาดข้าวกลางวันมือหนึ่งที่วิทยาสตรม ถนนราชดำเนิน เสมอก็พอทำเนา

แต่เมื่อมารดาบังเกิดเกล้ามีจุดที่ปอด ก็ได้แม่หมोजิวนี้แหละ เป็นผู้ดูแลรักษา จนจุดนั้นมลายหายสูญไป มีแต่ความรักความเคารพ ยิ่งใหญ่ขึ้นมาแทนที่

พ.ศ. 2515 ลูกสาวคนหัวปีเกิด พ่อมันเพิ่งหัดเป็นนักข่าว นักเขียนปากยังไม่ลื่นกลื่นน้ำนม มีเงินเดือนเดือนละพันบาท เจ็บไข้ได้ป่วยก็กระเตงไปหาแม่หมอและไปกันทั้งครอบครัว

หนักเข้าไปอีก เพื่อนฝูง วงศาคณาญาติ จะมาฝากผีฝากไข้ ในวัยที่ไม่ควรฝาก ก็ได้แม่หมอนี้แหละรับฝากแทน

เพื่อพระจันทร์เต็มดวงนั้น เมตตาไม่มีประมาณ ไม่ว่าจะกระต๋อมซอมซ่อหรือตึกสูงระฟ้า นวลเย็นแห่งแสงไม่เคยเลือกส่อง

คุณหมोजิวโชติศรี ทำราบ ก็เป็น “แม่หมोजิว” ของผมด้วยประการฉะนี้

สภากีสอง

นักเลงหนังสือระหว่างเรียนหนังสือสมัยหนึ่ง (หลัง พ.ศ. 2500) ถ้าติดนิตยสาร *ชาวกรุง* รายเดือน ก็จะได้เห็น จะอ่านงานเขียนเชิงดนตรีสากลคลาสสิกในนามปากกา “จิว บางซื่อ” ด้วยความที่

ส่วน “จิว บางซื่อ” กับ “จ๊อน บางกระสอ” เป็นนามปากกาล้อกันเล่นๆ ในวงเหล้าของพี่ๆ ‘รงค์ วงษ์สวรรค์ กับคุณตาแจ้ว หรือคุณสะหัง อารัมภา คือ สง่า อารัมภีร

บางครั้ง หนังสือในเครือ *สยามรัฐ* ห้วงเวลานั้นจะมีนามปากกา “ณเพ็ชรภูมิ” โผล่แพลมออกมา

ผู้เยาว์บนถนนสายอักษรยาวเหยียด แอบวิพากษ์กันอิงคะเนิง ผู้เขียนต้องมีกัน มีแก่นในความรู้ที่จะเขียนอย่างฉกาจ ไม่ใช่เกิดเพราะบังเอิญเกิดแน่

ยังได้รู้ในภายหลังว่า เป็นนามปากกาของ “แม่หมोजิว” ความรัก ความศรัทธาก็ยังท่วมท้น

เหมือนทองคำแท้ ไม่เคยเดินไปหาใคร หนึ่งสงบ สองงาม สะอาด ทั้งไตรทวาร อ่อนโยนภายนอก เข้มแข็งภายใน

ขำมือที่ถือเข็มฉีดยาเบาปานสำลีนั่น เวลาจดจารประจงอักษร ก็ราบเรียบแต่ต้นขนปลาย ทุกเรื่องทุกคำทุกข้อเขียนราวถักทอออกมาจากความคิดความรู้อันเป็นระบบ สมองเป็นระเบียบ ไม่กระเพื่อม ไม่แผ่ส่าย

ธรรมะที่ไม่ต้องนิยาม อันเป็นขุมปัญญาแท้ชนิดเช่นนี้

ผู้เยาว์ประเภทนักเลงหนังสือช่างถนออย่างผมยินดีเปิดหมวก ค้อมหัวจดพื้นให้ 3 ครั้ง

สถานที่สาม

ในฐานะนักเรียนประวัติศาสตร์จริงๆ ปลายๆ อ่านมากๆ ก็เดาได้ว่า ใคร ฝ่ายไหนเป็นผู้เขียนประวัติศาสตร์

ประวัติศาสตร์บอกเล่า ถูกนำมาปะติดปะต่อเรียบเรียงจนชวนอ่าน

ลืมหาลามสูตรเมื่อไรก็เคลิ้ม

แต่ *กำศรวลพระยาศรีฯ* โดยทายาทคือ “แม่หมอจิว” เล่มนี้เป็นความจริงในความจริงที่ลูกผู้หญิงเล็กๆ คนหนึ่งในสังคมไทยสมัยหนึ่งเคยผจญ เฝชิญ และรับความเจ็บปวดด้วยอาการนี้

คนเต็มคนนั้นถือกันว่า ความรักและความลับต้องตายไปกับตัว ถ้าสองความดังกล่าวนี้นี้เป็นภาระและสร้างความเดือดร้อนให้คนอื่น

หากในความเป็นคนเต็มคนนั้นเอง ความลับและความรักที่เป็นคุณูปการต่อประโยชน์ส่วนรวม นิ่งเสียก็ไม่ตำลึงทอง และจะเป็นคนพ่่องทนที่ ถ้าไม่เผยแพร่ และต้องทำให้เป็น

ด้วยความเป็นเทวีแห่งอักษรของแม่หมอจิว ซึ่งมีภาษาเป็นทาส เป็นสื่อ เส้นหนึ่งของหนังสือเล่มนี้ก็ชื่อใส

ด้วยความเป็นลูกของท่านเจ้าคุณศรีฯ ผู้อาภัพ ความเป็นแพทย์ที่วิทยา จรรยาครบถ้วน ความเป็นหนอนหนังสือตัวฉกาจในนามปากกาว่า “เนื่อง”

ประวัติศาสตร์ไทยที่บกพร่องและปริวรรต ได้ถูกสมานด้วยความจริงไปได้ส่วนหนึ่ง

ส่วนนั้นคือชีวิตจริงของแม่หมอจิวเอง

หนังสือ *กำศรวลพระยาศรีฯ* เล่มนี้ จึงมีคุณอนรรฆมค่าอยู่ในตัวเอง ขออย่าได้สงสัยเลย เพียงลงมืออ่านด้วยใจนุ่ง

วรรณกรรมเร่ร่อนของผมต่างหาก ที่ไม่เป็นสรรพสขลุ่ยอะไร นอกจากหญ้าแพรกดอกมะเขือข้างถนนชื่อน้อยของคนวานาน้อยที่อยากเจอเหตุการณ์ใหญ่อย่างในหนังสือเล่มนี้บ้าง ยินดีพินิจบูชาคนที่ควรบูชา คือแม่หมอจิว ก็แค่นั้น

เขียนถึงตรงนี้ ก็นึกได้อีกเรื่องหนึ่งว่า เมื่อ 20 ปีที่แล้วระหว่าง 20 กันยายนถึง 8 ตุลาคม พ.ศ. 2519 เยอรมันเชิญไปดูการเลือกตั้ง ไปเห็นแผ่นเสียงแผ่นใหญ่ของบราห์มกับเบโธเฟ่น ด้วยความเคารพรัก และจะยังความประหลาดใจให้ เลยกัดฟันซื้อมาฝากแม่หมอจิวอย่างละแผ่น หมายถึงวันเกิดย้อนหลัง 6 ตุลาคม

ถึงตอนเมืองเช้าวันที่ 8 เพื่อนนายทหารนายตำรวจไปรับกันเต็ม เขากลับเพื่อนดีๆ จะติดคุก จึงกันตัวออกทาง กระเป๋าทิ้งไปอีกทาง แล้วกระเป๋าดำเดินทางก็อันตรายกันไปจนปานนี้

เพราะจากตอนเมืองถึงบ้านบางขุนเทียนในขณะนั้น ผมต้องใช้เวลาเกือบ 3 เดือน ไปถึงเอา 30 ธันวาคมปีเดียวกันนั้นแหละ

เสียงเพลงแห่งความเจ็บใจคงยังอยู่ในแผ่นเสียง

แต่เสียงเพลงแห่งความอึกเขม-ไม่ใช่เขมเกริม ไม่เคยขาดเสียง

รู้สึกเป็นหนี้ค้างคาใจแม่หมอยู่จนบัดนี้-เอวัง

ขรรค์ชัย บุนปาน

โชติ ดวงประทีปแท้ ธรรมเนียม
ศรี สวัสดิ์รักษางาม จิตล้ำ
ท่า ทางอิริยาทาม ทาบเทพ ธิดาแม่
ราบ กิเลสเหลือแต่น้ำ หนึ่งน้ำใจสูง

ขรรค์ชัย บุนปาน
25 กันยายน 2538
ลอนดอน

กำศรวลพระยาศรัย เกิดขึ้นอย่างปุบปับ ด้วยไม่เคยนึกฝันไว้
ก่อนว่าจะเขียนถึงเรื่องราวของตัวเอง มองชีวิตของตัวเองว่า เป็นชีวิต
ที่แสนจะธรรมดา เรียบ ง่าย ไม่มีอะไรน่าตื่นเต้นหวือหวา ไม่มีอะไร
น่าสนใจ เข้าชั้น ตื่นนอน ก็เตรียมไปโรงเรียน เรียนเสร็จ เย็นก็กลับ
บ้าน ซ้ำซากอยู่อย่างนี้ จนเรียนจบ ก็เปลี่ยนจากเรียนเป็นไปทำงาน
ทำงานเสร็จ วันๆ หนึ่งก็กลับบ้าน ถ้ายังไม่อยากจะกลับ ก็ไปดูหนัง ไป
ดูละครกลางแจ้ง ไปฟังเพลง ไปนั่งคุยกับเพื่อน ก็แค่นั้น

แต่เผอิญมีช่วงหนึ่ง ที่การเมืองจับพลัดจับผลูเข้ามาเกี่ยวข้อง
เป็นการเมืองเรื่องใหญ่มาก ขนาดมีบันทึกไว้ในประวัติศาสตร์

ประวัติศาสตร์บันทึกแต่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ทั้งสาเหตุและ
ผลลัพธ์ของเหตุการณ์นั้นตามที่ปรากฏหลักฐาน แต่เบื้องหลังของ
เหตุและผลทั้งหมด ประวัติศาสตร์บอกอะไรไม่ได้ ไม่อาจสาวไปถึง
หรือไม่ก็เห็นเป็นเรื่องเล็ก ปลิกย่อย

แต่ส่วนนี้เองกลับมีชีวิตชีวา ละเอียดอ่อนและซับซ้อน น่าค้นหา น่าศึกษา เป็นส่วนที่น่าจะเรียกว่า ประวัติศาสตร์ของสามัญชนชาวบ้าน กล่าวถึงชีวิตของผู้คนและสังคมในยุคนั้นสมัยนั้น

นักข่าวรุ่นลูกรุ่นหลานเคยพยายามขอสัมภาษณ์เรื่องราวแบบนี้จากฉัน ทูกรายได้รับคำปฏิเสธอย่างไม่ไว้อภัย ฉันเบื่อกับที่จะตอบคำถาม คำถามของบางคนฟังแล้วรู้เลยว่าเขาไม่ได้ทำการบ้าน ฉันชี้แจงจะไล่ให้เขาจนเต็ม และก็เคยคิดไว้ว่า จะเก็บงานเรื่องราวของตนไว้ จนกระทั่งตายไปกับตัว

แต่เมื่อสัก 2 ปีที่แล้ว การได้พบที่มันสุดท้าย-ที่ตายของพ่อ ทำให้ความคิดเปลี่ยนไป ฉันน่าจะทำอะไรสักอย่างหนึ่งให้พ่อ-ก่อนตาย

ฉันจะไม่ให้ใครสัมภาษณ์เด็ดขาด แต่ฉันจะเขียนเอง

ฉันดิ่งลึกซึ้ง หยิบเรื่องราวที่เก็บไว้ในใจ นานถึง 63 ปีออกมาเสียบๆ เอามาเรียงดูตั้งแต่เริ่มต้น แล้วตัดต่อเป็นตอนๆ ให้ภาพต่างๆ ต่อเนื่อง กลมกลืนประสานกัน เหมือนตัดต่อหนังหรือภาพยนตร์ จะขึ้นต้นเรื่องอย่างไร ดำเนินเรื่องแบบไหน และจะจบอย่างไร ถูกกำหนดไว้ในหัวเรียบร้อยแล้ว

ชีวิตของคนคนหนึ่ง ก่อนจะมาเป็นตัวเขาดังปัจจุบัน เขาถูกเลี้ยงดูมาอย่างไร อยู่ในแวดวงคนอย่างไร ผ่านอะไรมาบ้าง พื้นฐานความคิดอ่านและจิตใจถูกปลูกฝังมาอย่างไร พ่อแม่ ญาติพี่น้อง ครูบาอาจารย์ ตลอดจนเพื่อนฝูงและผู้คนที่มิใช่ญาติก็เหมือนญาติ แบบ “สุดแต่ว่าจิตพิศवास ก็นับเป็นวงศ์ญาติกันได้” อย่างตายาย และ 3 พี่น้องแห่งสกุล “หงสวส” ล้วนมีส่วนเกื้อกูลกลมเกลียวให้เขาเป็นตัวเขาอย่างที่เขาก็คืออยู่ที่นี่ ทุกคนอยู่ในภาพที่นำมาตัดต่อตามจังหวะเหมาะสมทั้งสิ้น

ข้อสำคัญจะไม่พยายามให้เป็นเรื่องการเมือง เพราะการเมืองช่วงนี้มีหนังสือเขียนไว้มากมายอยู่แล้ว แต่จะเน้นเรื่องชีวิตในบ้าน ความรัก ความผูกพันที่มีต่อกัน ใครที่ไหนก็จะสัมภาษณ์ไม่ได้สักชิ้น เพราะเขาเป็นคนนอก

การเมืองเป็นเพียงอุบัติเหตุที่ผ่านเข้ามากระทบอย่างจัง ไม่ใช่แค่ครอบครัวของเราเท่านั้น แต่ยังกระทบเป็นวงกว้างหลายต่อหลายครอบครัว ทั้งในเมืองหลวงและต่างจังหวัด โดยเฉพาะอยุธยา สระบุรี ลพบุรี และโคราช

แรงกระทบนั้นเหมือนสายฟ้าฟาดเปรี้ยง แรง และสนั่น จนโลกแตกกระจุยถล่มทลายแทบไม่มีชิ้นดี ลูกสาวอายุสัก 10 ขวบของนายทหารคนหนึ่งในสกุลเศรษฐบุตรชื่อกรุนแรงถึงพูดไม่ได้เลย เมื่อเห็นพ่อของตนถูกจับเอาตัวไปต่อหน้าต่อตา และนับแต่นั้นเธอก็กลายเป็นไป่ไปตลอดชีวิต ไป่เพราะสติสัมปชัญญะขาดผิงลงทันที อย่างยากที่จะเยียวยา

สภาพครอบครัวของชายผู้เป็นพ่อ หรือสามี หรือลูก หลาน ที่ถูกจับหรือเสียชีวิตในการรบย่อมล่มสลาย เป็นบ้านแตกสาแหรกขาด มันไม่ได้เกี่ยวกับฐานะการเงินของครอบครัวเท่าใดนัก แต่เกี่ยวพันกับจิตใจความรู้สึกเสียเป็นส่วนใหญ่ ทุกคนมีทุกข์สาหัสเพราะต้องสูญเสียคนที่ตนรัก แต่ทุกคนไม่พุ่มพวย หากนัยน์ตาแห้งผาก ว่างเปล่า เพราะขวัญไม่อยู่กับตัว

บุคคลต่างๆ ที่ฉันกล่าวถึงไว้ในหนังสือนี้ล้วนเกี่ยวกูล ประคับประคองฉันไม่ให้สติแตกไปเมื่อโดนสายฟ้าฟาด เป็นคนที่ฉันระลึกถึงไม่วายวัน ถ้าไม่มีการปูพื้นฐานจิตใจมาตั้งแต่เด็กจากคนเหล่านี้ ฉันจะเป็นอย่างไรก็ไม่รู้เลย เคราะห์ของฉันจึงคืออย่างนี้

ความทุกข์ทำให้เรารู้จักคิด รู้จักไตร่ตรอง หัวใจที่บอบช้ำ
ยับเยินจะแกร่งขึ้น รู้จักเห็นใจคนอื่น รู้จักรักคนอื่น ถึงแม้มันจะเจ็บ
เจ็บมาก บอกไม่ถูก แต่ไม่ใช่เจ็บแค้น ไม่ใช่อาฆาต ไม่ใช่พยาบาท
แต่มันเจ็บ และมันไม่ลืม ใครละจะลืมลง ถ้าลืมหนังสือเล่มนี้ก็คง
ไม่เกิด ภาพที่หยิบจากลิ้นชักความจำก็จะไม่คมชัดอย่างที่เห็น

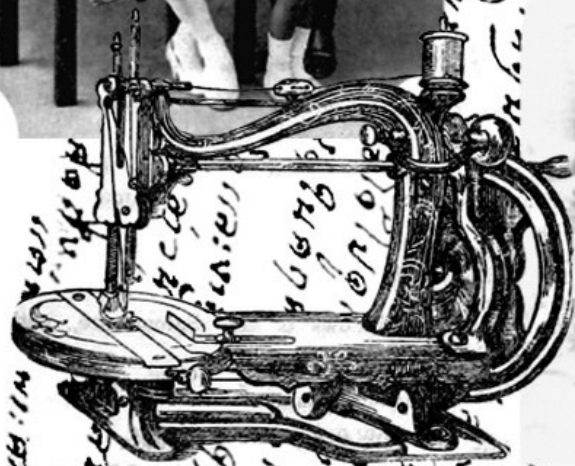
เชื่อว่าคนที่เกิดในเดือนตุลาคมมักมีความคิดเป็นขบถอยู่เสมอ
หมายความว่า เป็นคนไม่ค่อยเชื่ออะไรง่ายๆ เขาจะต้องคิด จะต้อง
พิจารณา จะต้องทบทวนให้ถ่องแท้จนแน่ใจเสียก่อน ไม่มีอะไรจะให้
ขบถ ขบถต่อตัวเองก็ยังทำ

ฟ้าดินคงกำหนดไว้เสร็จสรรพ ว่าสมควรให้ฉันเกิดเดือนนี้
ร่วมกับครอบครัวและคนแวดล้อมที่มีหัวเป็นกบฏกันตั้งหลายคน
และคงกำหนดไว้แล้วด้วย ว่าฉันจะต้องเป็นผู้เขียนเรื่องราวของคน
เหล่านี้ไว้ทั้งหมด เพื่อการระแแต่ความรักอันยิ่งใหญ่ที่พวกท่านได้มอบ
ให้เด็กผู้หญิงเล็กๆ คนหนึ่งมาตั้งแต่เกิด เป็นความรักอันประเสริฐสุด
ไม่มีวันลืม และยังถวิลหาอยู่ไม่เสื่อมคลาย

โชติศรี ทาราบ
15 กันยายน 2539

เพลงขลุ่ยครวญหวนไห้

“ถ้าหนูเป็นผู้ชายก็จะดี” พ่อเคยพูด “พ่อจะได้พาไปเยอรมันด้วย เอาไปฝากเพื่อนไว้ที่เบอร์ลิน จะได้ไปเรียนหนังสือที่นั่น”

พ่อบอกฉันอย่างนั้นเมื่อรู้แน่แล้วว่าจะได้ไปดูงานการทหารหลายประเทศในยุโรป พ่อเป็นทหารปืนใหญ่ และจะไปพร้อมกับเพื่อนสนิทคนที่เป็นทหารช่าง อยู่บ้านเลยจากบ้านเราไปไม่กี่กิโล

ตอนนั้นฉันอายุ 8 ขวบ

“เสียตายเป็นหนูเป็นผู้หญิง แล้วก็ตัวเล็กด้วย” พ่อว่าต่อ “ถ้าเอาไปไว้ที่เบอร์ลิน พ่อก็คงต้องเป็นห่วง”

พ่อพูดอย่างนี้ก็เพราะเมื่อตอนฉันเกิดฉันทำให้พ่อผิดหวังด้วยไม่สมคิด ค่าที่มีลูกสาวมาแล้วถึง 3 คน คนนี้จึงอยากให้เป็นลูกชาย แต่ก็กลับเป็นผู้หญิงเสียอีก

ฉันซึ่งควรจะเป็นลูกสาวคนที่ 4 กลายเป็นคนที่ 2 ไป เพราะพี่ 2 คนถัดฉันขึ้นไปนั้นตายเสียแต่ยังเล็ก อายุไม่กี่เดือนเหลืออยู่แต่คนโตสุด

Handwritten text in French: "M. de la Roche, 14, rue de... interditu. - Fabri..."

เด็กหญิง โชติศรี
บ้านริมคลองบางช้าง
ชั้นใหญ่ ๑๑๐. กองพัน

“ฉันไม่รู้จริงได้ แต่ทุกคนรู้ว่าฉันน้ำตาตกใน ลูกคนที่พี่อรัก
และรักพี่อรักได้เฉียบๆ อยู่ในอก ไม่มีเสียง ไม่มีการคร่ำครวญ”

พณ. ไซไฟว์ ทำราบ

บันทึกจากความทรงจำของบุตรี-แพทย์หญิงโชติศรี ทำราบ
(ณเพ็ชรภูมิ) ถึงบิดา-พันเอก พระยาตรีสิทธิสงคราม (ดิน ทำราบ)
แม่ทัพแห่งคณะกู้บ้านกู้เมือง ผู้ต่อต้านฝรั่งเศสในสงครามกลาง
เมืองสยามเมื่อ พ.ศ. 2476 บอกเล่าความเป็นไปของครอบครัวหนึ่ง
ที่ต้องเผชิญภัยการเมือง บอบช้ำจากการสูญเสียคนที่รัก และถูก
ตราหน้าเป็นลูกกบฏ ราวกับเป็นเรือนจำที่กักขังผู้พ่ายแพ้ชั่วชีวิต

หนังสือเล่มนี้ ไม่เพียงเผยแง่มุมส่วนตัวระหว่างบุตรีกับบิดา
เท่านั้น แต่ยังให้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์การเมืองไทยระยะใกล้
ที่น่าสนใจ เหมาะแก่ผู้สนใจการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.
2475 เพื่อนำไปศึกษาค้นคว้าต่อยอดให้รอบด้านหลากมิติยิ่งขึ้น

ประวัติศาสตร์

ISBN 978-974-02-1862-3

9 789740 218623

ราคา 330 บาท

